

Asia: VN/144/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Yleisiä huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Esityksen päälinja opintojen pää- ja sivutoimisuuden arvioinnin vähentämisestä on kannatettava, koska se sujuvoittaa työnhaun ohessa tapahtuvaa omatoimista osaamisen kehittämistä. Tavoitteena oleva lisätyöllisyyden syntyminen on hyvä tavoite, mutta esitys jättää epäselväksi, miten tavoite käytännössä toteutuisi.

Esityksessä hyvää on se, että se suosii vapaamuotoista, osatutkintoihin ja erilaisiin täsmäkursseihin perustuvaa osaamisen kehittämistä ja kannustaa näin opiskelemaan myös työn ohessa. Se luo kannustimia työnhakijoille hakea osaamiseensa kasvua nopeilla usein työmarkkinoiden tarpeista käsin räätälöidyillä kursseilla. Ne myös tasaavat työvoiman kysyntähuippuihin vastaamista paremmin kuin pitkät tutkinto-opinnot.

Työnhakuvelvoitteen alentaminen koskemaan vain ammattikouluttamattomia on tavallaan ymmärrettävä vaihtokauppa pienemmästä sääntelystä. Sinänsä se kuitenkin on ongelmallinen, koska se tulee lisäämään haastetta motivoida työnhakijoita aktiiviseen pitkäkestoiseen osaamisen kehittämiseen, kun työnhaku täytyy pitää vahvan aktiivisena koko ajan. Suomen yhteiskunnan menestys on perustunut yhä nousevalle osaamiselle, ja osaamisen kehittämättömyys voi pitkässä juoksussa näkyä niin alueiden heikompana elinvoimana kuin myös yksilöiden todennäköisempinä pitkittyvinä työttömyysjaksoina.

Lainsäädäntöä kehitettäessä on huomioitava, etteivät asiakkaat joutuisi eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa takia. On selvää, että pienillä paikkakunnilla opiskelumahdollisuudet ovat suppeammat ja tästä syystä työvoimakoulutuksen mahdollisuus tulee säilyttää varteenotettavana vaihtoehtona.

Lausuttavaa luonnoksen työttömyysturvalakia koskevista muutosesityksistä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Kannatettavaa esityksessä on, että siinä rajattaisiin päätoimisuuden tarkastelun ulkopuolelle työsuhteessa aloitetut opinnot siinä tapauksessa, kun työsuhte päättyy tuotannollistaloudellisista syistä, koska tätä ei työssäkäyvä ole todennäköisesti valintoja tehdessään pystynyt ennakoimaan.

Kannatamme esitystä, jonka mukaan lainsäädännössä olisi selkeästi määritelty sellaiset opinnot, joiden vaikutusta työttömyysetuuteen kuuluu selvittää ja ne opinnot, joita ei tarvitse selvittää, eikä työnhakijan viranomaiselle edes ilmoittaa.

Lausuttavaa työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien palveluprosessista ja työnhakuvelvollisuudesta

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Esityksen ongelmallisuus tulee esiin siinä, että omaehtoisia opintoja opiskelevien työnhakijoiden pitäisi samaan aikaan hakea aktiivisesti töihin. Esityksen mukaan arviolta yli kuukauden ajan työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevalle työnhakijalle, joka on suorittanut ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen, järjestettäisiin työnhakukeskustelu kolmen kuukauden välein. Lisäksi esityksen mukaan myös työnhakijoita nykyisin koskeva määrältään alennettu työnhakuvelvollisuus rajattaisiin koskemaan vain sellaisia omaehtoisia opintoja opiskelevia, jotka eivät ole suorittaneet peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta.

Tämä voi johtaa siihen, että pitkäkestoinen ja suunnitelmallinen opiskelu ei ole tavoitteena silloinkaan, kun se olisi tarpeen. Joka tapauksessa tilanne voi johtaa TE-asiantuntijoiden työn tehottomaan hyödyntämiseen. Tämä yli 50 000 lisäsuunnitelmakeskustelun ja työnhakuvelvollisuuksien seuraaminen sekä opintojen päätoimisuuden tarkastelu tulisi ainakin budjetoida lisätyövoimana TE-palveluihin, jotta muiden TE-palveluiden taso ei tämän uudistuksen takia heikkene.

Lainsäätäjän kannattaisi luottaa TE-palveluiden asiantuntijoihin siinä, ettei omaehtoisia opintoja puolleta, jos niillä ei nähdä olevan pitkäkestoisia työmarkkina-aseman parantumisen vaikutuksia. Toisaalta työnhakuvelvollisuuden asettaminen tullee siirtämään opiskelijoita opiskelemaan ilman työttömyysturvan tukea ja näin kasvattaisi opintotuen hakijoiden määrää.

Mielestämme työnhakuvelvoite tulisi asettaa vasta opintojen loppuvaiheessa ja luku- ja kirjoitustaidon koulutusta omaehtoisesti opiskeleville hakuvelvollisuus tulisi jättää asettamatta.

Huomioitava asia on myös se, että nykyisin omaehtoisina opintoina tuetaan usein lyhytkestoisiakin opintoja, jolloin niiden tehokkaaseen etenemiseen asetetaan seuranta. Nyt seurannan vapautuessa on mahdollista, että osa lyhytkestoisista opinnoista ei tule etenemään yhtä hyvin, jolloin nopeat työmarkkinavaikutukset voivat osin jäädä toteutumatta.

Lausuttavaa opiskelua koskevasta työttömyysturvan käsittelyprosessista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Asiantuntijalausuntojen antaminen keskitettiin lokakuussa 2021 Uudenmaan TE-toimistoon työttömyysturvan vastuualueelle. TE-toimistot luovuttivat omia alueellisia resurssejaan tähän tarkoitukseen. Nyt tämän esityksen mukainen muutos tuo opintoihin liittyviä selvityksiä takaisin alueellisille TE-toimistoille ja kuormittamaan jälleen TE-toimistojen resursseja. Tehtävien liikuttelu edestakaisin on epäjohdonmukaista ja työttömyysturvaprosessin hoitaminen pirstaloituu. Tämä on haasteellista sekä resurssien, että osaamisen kannalta, koska jatkossa TE-toimiston asiantuntijat arvioivat sitä, ovatko opinnot sellaisia, joista TE-toimisto voi työvoimapoliittisen lausunnon antaa, vai tuleeko arviointi siirtää työttömyysturvan keskitettyyn palveluun Uudenmaan TE-toimistoon ja tämä teettää lisätyötä, johon tarvitaan taas uutta osaamista.

Ahomäki Maarit
Hämeen TE-toimisto